

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО
Кафедра «Менеджменту та публічного адміністрування»

ПОГОДЖЕНО

Гарант ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» доц. Болтянська Л.О.
«30» _серпня_ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри М&А
доц., к.е.н.

ПЛОТНІЧЕНКО

«30» серпня 2023 р.

 Світлана

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Підприємницьке право»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності
076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність"
за ОПП Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
(на основі повної загальної середньої освіти та
ОКР «молодший спеціаліст»)

факультет економіки та бізнесу

2023– 2024 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Підприємницьке право» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність" за ОПП Підприємництво, торгівля та біржова діяльність (на основі повної загальної середньої освіти та ОКР «Молодший спеціаліст»). – Запоріжжя, ТДАТУ - 13 с.

Розробник: к.п.н., доцент Горбова Н.А.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри «Менеджменту та публічного адміністрування»

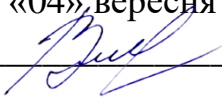
Протокол від «01» вересня 2023 року № 1

В.о.Завідувач кафедри «Менеджменту та публічного адміністрування»

доц., к.е.н. Світлана ПЛОТНІЧЕНКО

Схвалено методичною комісією факультет економіки та бізнесу для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність" за ОПП Підприємництво, торгівля та біржова діяльність (на основі повної загальної середньої освіти та ОКР «Молодший спеціаліст»)

Протокол від «04» вересня 2023 року № 1

Голова, доц. Юлія ВОРОНІНА

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів 5	Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування» (шифр і назва)	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 90 годин	Спеціальність: 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність"	Курс	Семестр
Змістових модулів - 2		3 курс /2с	5 -й/3-й
Тижневе навантаження: аудиторних занять – 1,4 год. самостійна робота студента – 5 год.	Ступінь вищої освіти: <u>«Бакалавр»</u>	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	10 год.
		Лабораторні заняття	-
		Практичні заняття	10 год.
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	70 год.
		Форма контролю: диференційований залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу – формування системи знань з правових питань щодо підприємницьких правовідносин, правового статусу суб'єктів підприємницької діяльності, порядку оформлення господарських договорів, правових основ зовнішньоекономічної діяльності та захисту прав і законних інтересів суб'єктів господарських правовідносин та засвоєнні ними навичок роботи з актами, що регулюють такі правовідносини, з метою реалізації різноманітних видів професійної діяльності, пов'язаними з майбутньою діяльністю студентів, що в цілому забезпечує підвищення рівня професійної компетенції спеціалістів та ефективності їх діяльності.

Завдання курсу – формування у студентів системи науково-теоретичних і практичних знань; вивчення системи чинного господарського законодавства; ознайомлення з нормативно-правовими документами зі спеціальності; виконання процесуальних дій, пов'язаних з виконанням господарських правовідносин; вміння складати різноманітні договори в процесі зайняття господарською діяльністю; вміння складати юридично грамотну ділову документацію за фахом; набуття навичок практичного застосування норм господарського права України під час вирішення конкретних економічних ситуацій.

Результати навчання (з урахуванням soft skills)

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК 9. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК 10. Здатність діяти відповідально та свідомо.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Фахові компетентності:

ФК 1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

ФК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

ФК 6. Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

Програмні результати навчання:

РН 1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

РН 2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

РН 8. Застосовувати одержані знання й уміння для ініціювання та реалізації заходів у сфері збереження навколишнього природного середовища і здійснення безпечної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

РН 9. Знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави.

РН 10. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства.

РН 11. Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці.

Soft skills:

- комунікативні навички: письмове, вербальне й невербальне спілкування; вести суперечки і відстоювати свою позицію, спілкування в конфліктній ситуації; навички створення, керування й побудови відносин у команді.

- уміння виступати привселюдно: навички, необхідні для виступів на публіці та доведення своєї думки до соціуму; проводити презентації отриманих результатів.

- керування часом - уміння справлятися із завданнями вчасно, не відчуваючи дискомфорту.

- гнучкість і адаптивність: вміння пристосовуватися до отриманих результатів та за можливістю впливати на кінцевий результат.

- лідерські якості: уміння спокійно працювати в напруженому середовищі; уміння ухвалювати та відстоювати рішення; уміння встановлювати мету та складати план її досягнення.

- особисті якості: креативне й критичне мислення; етичність, чесність, терпіння, повага до навколишніх.

Міждисциплінарні зв'язки з урахуванням структурно-логічної схеми ОПП «Агроінженерія».

Перелік навчальних дисциплін, знання з яких потрібні для вивчення освітньої компоненти ГП: «Українська мова за професійним спрямуванням», «Історія України», «Основи підприємництва».

Перелік навчальних дисциплін, вивчення яких у подальшому базується на матеріалі освітньої компоненти ГП: «Імідж підприємця», «Податкова система».

3 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. «Загальна частина господарського права»

Тема 1. Господарське законодавство, як підстава сталого економічного розвитку України. [1].

Господарське право як галузь права. Принципи господарського права. Господарська діяльність: поняття і види. Особливості здійснення підприємницької діяльності. Господарські відносини та їх правове регулювання. Ознаки та види господарських правовідносин. Методи господарського права. Система господарського права.

Предмет регулювання і методи підприємницького права. Господарські правовідносини, їх ознаки і види. Суб'єкти господарського права. Господарське законодавство.

Тема 2. Законодавче визначення суб'єктів господарювання. [1].

Загальна характеристика суб'єкта господарювання. Установчі документи суб'єктів господарювання – юридичних осіб. Класифікація суб'єктів господарської діяльності. Правовий статус юридичних осіб та їх відокремлених підрозділів. Характеристика правового статусу громадянина-підприємця.

Тема 3. Правове становище підприємств. [2]

Поняття та характерні риси підприємств. Види підприємств. Особливості правового становища державних і комунальних підприємств. Підприємства колективної власності. Приватні підприємства. Правове становище орендних підприємств в Україні.

Тема 4. Правовий статус господарських товариств в Україні. [2].

Поняття, види та основи функціонування господарських товариств. Установчі документи господарських товариств. Особливості правового статусу акціонерного товариства – публічного та приватного. Правове становище товариства з обмеженою відповідальністю і товариства з додатковою відповідальністю. Поняття і сутність повного і командитного господарських товариств.

Змістовий модуль 2. «Спеціальна частина господарського права»

Тема 5. Правове регулювання банкрутства. [3]

Неплатоспроможність суб'єкта підприємництва. Особи, що беруть участь у провадженні справи про банкрутство. Державна політика з питань банкрутства. Процедури, що застосовуються щодо неплатоспроможного боржника та його майнові активи. Відповідальність за порушення законодавства про банкрутство.

Тема 6. Господарські зобов'язання та господарські договори. [1,3]

Поняття господарського зобов'язання. Підстави виникнення та припинення господарських зобов'язань. Види господарських зобов'язань. Способи забезпечення виконання господарських зобов'язань. Господарські договори. Види господарських договорів. Правові вимоги до форми та змісту господарського договору. [1,3]

Тема 7. Правове регулювання господарсько-договірних відносин. [1,3]

Порядок зміни та розірвання господарських договорів. Припинення господарських договорів. Належне виконання господарських договорів. Господарсько-правові засоби забезпечення належного виконання господарських зобов'язань. [1,3]

Тема 8. Правопорушення та відповідальність в сфері господарювання. Захист прав та законних інтересів суб'єктів господарювання. [1,3]

Поняття господарського правопорушення та його види. Визначення господарсько-правової відповідальності, її функції. Види господарсько-правової відповідальності. Визначення господарського спору. Порядок досудового врегулювання спорів. Порядок вирішення господарських спорів. Порядок оскарження рішення господарського суду.

4 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Но ме р ти жн я	Вид заняття	Тема заняття та завдання на самостійну роботу	Кількість				балів
			годин				
			лк	лаб	пр.	СРС	
<i>Змістовий модуль 1 «Загальна частина підприємницького права»</i>							
1	Лекція 1	Господарське законодавство, як підстава сталого економічного розвитку України.	2				
	Самостійна робота	Підготовка до практичного заняття 1				6	2
2	Практичне заняття № 1	Законодавче визначення суб'єктів господарювання.			2		15
	Самостійна робота	Підготовка до лекції 2				6	2
3	Лекція 2	Правове становище підприємств.	2				
	Самостійна робота	Підготовка до практичного заняття 2				6	2
4	Практичне заняття № 2	Правове становище підприємств			2		15
	Самостійна робота	Підготовка до лекції 3				6	2
5	Лекція 3	Правовий статус господарських товариств в Україні	2				
	Самостійна робота	Підготовка до практичного заняття 3				6	2
6,7	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 1				5	
	ПМК I	Підсумковий контроль за змістовий модуль I					10
<i>Всього за змістовий модуль 1 – 45 год.</i>			6		4	35	50

<i>Змістовий модуль 2 «Спеціальна частина підприємницького права»</i>							
8	Практичне заняття № 3	Правовий статус господарських товариств в Україні			2		10
	Самостійна робота	Підготовка до лекції 4				6	2
9	Лекція 4	Правове регулювання банкрутства.	2				
	Самостійна робота	Підготовка до практичного заняття 4				6	2
10	Практичне заняття № 4	Господарські зобов'язання та господарські договори			2		10
	Самостійна робота	Підготовка до лекції 5				6	2
11	Лекція 5	Правове регулювання господарсько-договірних відносин.	2				
	Самостійна					6	2

	робота						
12	Практичне заняття № 5	Правопорушення та відповідальність в сфері господарювання. Захист прав та законних інтересів суб'єктів господарювання.			2		10
	Самостійна робота	Закріплення навичок, набутих на практичному занятті 5				6	2
13, 14	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 2				5	
	ПМК II	Підсумковий контроль за змістовий модуль II					10
Всього за змістовий модуль 2 – 45 год.			4		6	35	50
<i>Дифференційований залік</i>							
<i>Всього з навчальної дисципліни – 90 год.</i>							100

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 1

1. Господарське право як галузь права.
2. Принципи господарського права.
3. Господарська діяльність: поняття і види.
4. Особливості здійснення підприємницької діяльності.
5. Господарські відносини та їх правове регулювання.
6. Ознаки та види господарських правовідносин.
7. Методи господарського права. Система господарського права.
8. Предмет регулювання і методи підприємницького права.
9. Господарські правовідносини, їх ознаки і види.
10. Суб'єкти господарського права. Господарське законодавство.
11. Загальна характеристика суб'єкта господарювання.
12. Установчі документи суб'єктів господарювання – юридичних осіб.
13. Класифікація суб'єктів господарської діяльності.
14. Правовий статус юридичних осіб та їх відокремлених підрозділів.
15. Характеристика правового статусу громадянина-підприємця.
16. Поняття та характерні риси підприємств.
17. Види підприємств.
18. Особливості правового становища державних і комунальних підприємств.
19. Підприємства колективної власності.
20. Приватні підприємства.
21. Правове становище орендних підприємств в Україні.
22. Поняття, види та основи функціонування господарських товариств.
23. Установчі документи господарських товариств.
24. Особливості правового статусу акціонерного товариства – публічного та приватного.
25. Особливості правового статусу публічного акціонерного товариства.
26. Особливості правового статусу приватного акціонерного товариства.
27. Правове становище товариства з обмеженою відповідальністю
28. Правове становище товариства з додатковою відповідальністю.
29. Поняття і сутність повного і командитного господарських товариств.
30. Поняття державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців.
31. Вимоги до оформлення документів, які подаються державному реєстратору (ст. 8 Закону).
32. Заміна свідоцтва про державну реєстрацію.
33. Підстави припинення суб'єктів господарювання.
34. Форми реорганізації: виділення, поділ, перетворення, приєднання, злиття.
35. Державна реєстрація припинення юридичної особи.
36. Зняття з обліку в органах державної податкової служби.
37. Порядок закриття рахунків в установах банку.
38. Державна реєстрація припинення діяльності фізичної особи–підприємця.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №2

1. Неплатоспроможність суб'єкта підприємництва.
2. Особи, що беруть участь у провадженні справи про банкрутство.
3. Державна політика з питань банкрутства.
4. Процедури, що застосовуються щодо неплатоспроможного боржника та його майнові активи.
5. Відповідальність за порушення законодавства про банкрутство.
6. Правовий режим майна суб'єктів господарювання.
7. Право власності – основне речове право у сфері господарювання.
8. Організаційно-засновницькі повноваження власника.
9. Право господарського відання.
10. Право оперативного управління.
11. Особливості правового режиму державного майна у сфері господарювання.
12. Особливості використання майна за договорами оренди та лізингу.
13. Майно у сфері господарювання.
14. Джерела формування майна суб'єктів господарювання.
15. Прибуток суб'єкта господарювання. Цінні папери у складі майна суб'єктів господарювання.
16. Використання природних ресурсів у сфері господарювання.
17. Регулювання відносин використання в господарській діяльності прав інтелектуальної власності.
18. Право суб'єктів господарювання щодо комерційної таємниці.
19. Загальні положення про господарські зобов'язання.
20. Види зобов'язань: майново-господарські, організаційно-господарські, соціально-комунальні, публічні.
21. Підстави виникнення господарських зобов'язань.
22. Умови припинення господарських зобов'язань.
23. Загальні умови укладення договорів, що породжують господарські зобов'язання.
24. Істотні умови господарського договору. Види господарських договорів.
25. Законодавство про господарські договори.
26. Правові вимоги до змісту господарського договору.
27. Правові вимоги до форми господарського договору.
28. Особливості укладення попередніх договорів.
29. Особливості укладення господарських договорів за державним замовленням.
30. Укладення господарських договорів на основі вільного волевиявлення сторін, зразкових та типових договорів.
31. Господарські договори, що укладаються на біржах, ярмарках та публічних торгах.
32. Порядок укладання господарських договорів (традиційний, конкурентні способи, шляхом переговорів).
33. Порядок зміни та розірвання господарських договорів.
34. Припинення господарських договорів.

35. Належне виконання господарських договорів.
36. Господарсько-правові засоби забезпечення належного виконання господарських зобов'язань.
37. Загальні принципи відповідальності учасників господарських відносин.
38. Господарські санкції як правові засоби відповідальності у сфері господарювання.
39. Підстави господарсько-правової відповідальності.
40. Зменшення розміру та звільнення від відповідальності.
41. Досудовий порядок реалізації господарсько-правової відповідальності.
42. Види санкцій.
43. Господарські санкції (договірні): відшкодування шкоди, штрафні санкції, оперативно-господарські санкції.
44. Адміністративно-господарські санкції. Кримінальна відповідальність у сфері господарювання.
45. Способи захисту прав суб'єктів господарювання.
46. Досудове врегулювання господарських спорів.
47. Вирішення справ господарським судом.
48. Третейський суд у спорах суб'єктів господарської діяльності.
49. Порядок виконання судових рішень.

6 МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання, які використовуються в процесі проведення лекційних та практичних занять з навчальної дисципліни ПП: лекції з використанням мультимедійних презентацій та проблемного викладання, робота в групах, розв'язування ситуаційних завдань, кейсів.

7 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Горбова Н.А. Господарське право України / Н.А.Горбова //.– Навчальний посібник, - ТДАТУ. – Мелітополь. – 2019. – 125с.
2. Господарське право: навч. посібник / укл. А.А. Бутирський. – Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. – 144 с.
3. Господарське право (Загальна частина): підручник. За ред. В.С. Щербини, В.В. Резнікової. Київ : Видавництво Ліра-К. 2021. – 448 с.

Допоміжна

4. Господарське право. Особлива частина: підручник / М. С. Долинська, Г. В. Смолин, О. А. Туркот, Л. В. Хомко, Б. М. Гамалюк; за ред. Г. В. Смолина. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 536 с.
5. Господарське право: навч. практикум / кол. авт. [Резворович К. Р., Юнін О. С. та ін.] – Дніпро: Видавець Біла К. О., 2021. – 507 с.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Освітній портал ТДАТУ <https://op.tsatu.edu.ua/login/index.php>
2. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>

3. Сайт кафедри <http://www.tsatu.edu.ua/ep/>

4. Internet:

Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: - <https://rada.gov.ua>

Офіційний сайт Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: - <https://www.kmu.gov.ua/>

Офіційний сайт судової влади [Електронний ресурс]. – Режим доступу: - <https://court.gov.ua/>